

❖ روسیه و بازار انرژی در شرق اروپا

آیت الله مرادی ×

وارد کرد و اخیرا نیز این شرکت توافقنامه ای را با روسیه امضاء کرده است که طی آن با مشارکت قابل توجه روسیه قرار است بزرگترین مرکز قاره ای گاز طبیعی را توسعه دهد. در عوض شرکت دولتی گازپروم با این شرکت توافق کرد نیازهای گازی اتریش را در طولانی مدت تامین کند.

شرکت نفت و گاز ام او ال نیز بزرگترین شرکت در آمد زا در مجارستان به شمار می رود. بزرگترین سهامدار انفرادی این شرکت، او ام وی می باشد که ۱۸/۶٪ سهام آن را در اختیار دارد و این سهام با وجود مخالفت هایی بسیار از سوی دولت مجارستان بدست آمد. ۴۰٪ دیگر سهام این شرکت نیز در اختیار کنسرسیومی متشکل از شرکت های وابسته به ام او ال می باشد. این مقدار سهام از طریق یک سری معاملات بای بک جهت حفظ این شرکت از تصاحب خصمانه آن در آینده بدست آمد.

پیشنهاد یاد شده شرایطی را فراهم می کند که او ام وی کنترل حداقل ۵۰٪ ام او ال را در اختیار بگیرد. با این حال وضع قانون جدید از سوی پارلمان مجارستان، ایست بازرسی خیلی جدی می باشد که عبور از آن تنها می تواند از عهده بروکسل برآید.

از لحاظ اقتصادی، تصاحب ام او ال یک اقدام شدیدا خطرپذیر است. مقامات اجرایی ام او ال اعلام کرده

در تاریخ ۲۵ سپتامبر ۲۰۰۷، شرکت نفت و گاز او ام وی اتریش پیشنهاد ۱۴ میلیارد یورویی را برای خرید بخشی از سهام همتای مجاری خود یعنی شرکت ام او ال ارائه داد. پیرو این پیشنهاد در هشتم اکتبر، پارلمان مجارستان قانونی را به تصویب رساند که هدف اصلی آن رد کردن این پیشنهاد و هر پیشنهاد خارجی دیگری بود که قصد تصاحب شرکت ام او ال را از طریق خرید سهام آن دارد. این قانون در حال حاضر در کمیسیون انرژی اروپا در حال بررسی و بازبینی است.

پیشنهاد فوق به نوعی نشان دهنده تلاشی جهت یک کاسه کردن بازار انرژی اروپای مرکزی است، ولی در هر صورت منافع کشورهای مجارستان، اتریش و روسیه تحت تاثیر قبول یا عدم قبول این پیشنهاد قرار دارد. توجیه اقتصادی این پیشنهاد مشکوک به نظر می رسد و احتمالا دلایل خاصی در پشت صحنه آن وجود دارد. نفوذ روسیه بر شرکت او ام وی و نفوذ در تصمیم گیریهای سهامدار اصلی اش و همچنین نفوذ در حکومت اتریش دلیل واقعی رغبت شرکت او ام وی جهت به دست گرفتن کنترل ام او ال می باشد. شرکت نفت و گاز او ام وی، بزرگترین شرکت اتریشی می باشد که ۳۱/۵٪ سهام آن در اختیار دولت اتریش قرار دارد. این شرکت دارای یک رابطه تاریخی با روسیه است. در سال ۱۹۶۸، این شرکت، اولین شرکت یک دولت اروپای غربی بود که از شوروی سابق گاز طبیعی

اند، قوانین ضد انحصاری اتحادیه اروپا احتمالاً آنها را در فروش بسیاری از دارایی هایشان در اروپای مرکزی مجبور می کند و فروش دارایی های ام او ال به هر شرکت کننده در مزایده طبق قوانین ممکن می باشد. پیشنهاد او ام وی نمایانگر رشد ۴۳٪ قیمت سهام ام او ال تا ماه می بوده و وام ۵/۱۳ میلیارد یورویی او ام وی که در راستای پیشنهادش برای پرداخت به این شرکت تنظیم شده است، بیشتر از سرمایه گذاری بازار خود این شرکت می باشد. با این حال واضح است که برخی ملاحظات سیاسی در پشت صحنه این پیشنهاد وجود دارد.

مجارستان برای برآوردن نیازهای گاز طبیعی خود تا ۸۰٪ به روسیه وابستگی دارد. مجارها علاقه مند به کم کردن وابستگی خود به روسیه می باشند اما در عین حال آنها در صورت کند کردن فعالیت شرکت های روسی یا شرکای آنها در بازار مجارستان در برابر انتقام روسها آسیب پذیر می باشند.

وزیر خارجه اتریش بطور آشکارا اظهار کرده است که می بایست سیاست را از وضعیت موجود دور نگه داشت و علناً حکومت مجارستان پایان مخالفتش در رابطه با فروش سهام شرکت مجاری را اعلام کرده است.

موضوع مورد بحث آن است که دولت اتریش تقریباً یک سوم او ام وی را در اختیار دارد و شریک اصلی او گازپروم نیز یک شرکت دولتی به شمار می رود، بنابراین در معادله موجود سیاست نمی تواند جایی نداشته باشد.

مقامات او ام وی بر این عقیده تاکید دارند که روسیه در حال حاضر و آینده، مهمترین تامین کننده نفت و گاز طبیعی اروپا به شمار می رود بنابراین چیزی که باید درجا پذیرفت آن است که دولت اتریش به میزان

اندک و یا هیچ تعهدی را در قبال طرحهای اروپا برای تنوع بخشیدن به مسیرهای انرژی غیرروسی ندارد.

در حال حاضر علاقه اتریش، کسب هر چه بیشتر منافع اقتصادی از طریق گسترش نفوذ روسیه در بازار انرژی این منطقه می باشد. منافع روسیه در این منطقه مشخص است، روسیه در این منطقه در پی گسترش سهم بازار خود و نفوذ در بازار انرژی اروپا می باشد. اگر او ام وی در تصاحب ام او ال موفق شود در آن صورت روسیه را به دو طریق در بدست آوردن منافع مجارستان یاری می دهد.

اول آنکه اگر شرکت ام او ال در نتیجه اقدامات ضد انحصاری اتحادیه اروپا، بخشی از مالکیت خود را به مزایده بگذارد، مطمئناً روسیه برنده این مزایده خواهد بود. برای آنکه پالایشگاه های اصلی ام او ال با نفت روسیه کار می کنند و در نزدیکی خطوط لوله روسیه واقع شده اند.

دوم، همانطور که او ام وی در پی دسترسی به حوزه های هیدروکربنی روسی در آینده می باشد به همین دلیل احتمالاً در پی آن است تا هزینه این دسترسی را بوسیله بدست آوردن این شرکت پردازد که خرید داراییهای مجارستان اولین قدم در این راه به شمار می رود. روسیه احتمالاً قادر نخواهد بود در یک مقابله رودررو بر مخالفت مجارستان جهت واگذاری شرکت ام او ال غلبه کند، اما شرکت اروپایی او ام وی می تواند به آسانی چندین دریچه مخفی را برای شریک روسی خود یعنی گازپروم بگشاید.

جدال موجود پیچیدگیهای جدی برای سیاست یکپارچه اعضای اتحادیه اروپا به همراه دارد. بطور رسمی، سیاست اتحادیه اروپا بر اصل تنوع بخشی به تامین کنندگان انرژی تکیه دارد، اما بطور غیر رسمی در این مورد و موارد دیگر، کشورها بطور انفرادی علایق

فردی خود را بر علائق اتحادیه به عنوان یک کل ترجیح می دهند. همکاری روسیه و اتریش از طریق نمایندگان آنها یعنی او ام وی و گازپروم یادآور توافقنامه آلمان و روسیه در ایجاد خط لوله از دریای بالتیک می باشد که اعضای اتحادیه اروپا از جمله لهستان را به خشم آورد.

اگر قانون پارلمان مجارستان به تصویب اتحادیه اروپا نرسد و او ام وی در تصاحب شرکت ام او ال موفق شود، انعکاس آن برای هر یک از کشورهای عضو به تنهایی نگران کننده است. روسیه بطور خیلی موثر از قوانین ضد انحصاری اتحادیه اروپا سود خواهد برد، همانگونه که اجرای این قوانین مجارستانی را به نمایش می گذارد که راضی به از دست دادن داراییهای انرژیکی اش به روسیه نیست. در صورت ادامه این روند، دیگر اعضای اتحادیه اروپا اعتماد خودشان را به بروکسل از دست خواهند داد و نسبت به توانایی هایشان در جلوگیری از تصاحب شرکت های استراتژیک توسط کشورهای غیر اروپایی نگران خواهند بود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی